

نقد مقاله:

چگونه یک مقاله پزشکی بنویسیم؟

حمید صالحی نیا*

مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی / فروردین ۱۳۹۳؛ ۱۴(۱): ۸۷ تا ۸۹

سردبیر محترم مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی

مقاله‌ای با عنوان تأثیر آموزش بر آگاهی مددجویان HCV مثبت از بیماری هپاتیت C در مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی در شماره ۱۱ منتشر شده است (۱). با توجه به اهمیت مقالات با کیفیت و جایگاه ویژه نقد در بهبود کیفیت گزارش‌ها، نکات زیر در مورد این مقاله، جهت بهبود کیفیت نگارش سایر مقالات قابل بحث می‌باشد.

نقد مقالات برای رشد دانش ضروری بوده و باعث ارتقای کیفیت پژوهش‌های علمی می‌شود، علی‌رغم ضرورت نقد علمی که منجر به بهبود کیفیت مقالات گزارش شده می‌شود، کمتر در مجلات ایرانی وجود دارد (۲)، ولی مجله آموزش در علوم پزشکی به عنوان مجله‌ای پیشرو و برتر در علوم پزشکی و آموزش پزشکی (مجله برتر در جشنواره رازی) این فرصت مناسب را فراهم ساخته است و این مهم باعث بهبود سطح کیفی مقالات در این مجله و حتی در سطح کشور می‌شود (۳). نقد علمی با هدف ارتقای سطح کیفی مقالات بسیار مفید و ضروری می‌باشد.

اکثر پزشکان و برخی پژوهشگران دوره‌های آموزشی و یا آموزش منظم در زمینه مقاله‌نویسی نداشته‌اند، و این می‌تواند منجر به کاهش انتشار کیفیت مقالات گردد (۴)، این کاستی‌ها در گزارش مقالات به گونه‌ای است که باعث عدم اعتماد به مقاله می‌گردد و در مقابل صحت گزارش‌دهی باعث افزایش اعتماد خواننده و تصمیم‌گیرنده‌های بهداشتی به مقاله می‌شود (۳). از این رو نقد مقالات به صورت علمی می‌تواند برای خوانندگان و محققین و پژوهشگران در راستای افزایش کیفیت مقاله مناسب باشد.

به طور کلی چهار آیت عمده و مهم در ارزیابی یک مقاله وجود دارد که عبارتند از: اهداف مطالعه، طراحی مطالعه، نتایج، بحث و نتیجه‌گیری. یکی از مهم‌ترین قسمت‌هایی که در قسمت طراحی مطالعه مورد ارزیابی قرار می‌گیرد (۴) و باعث اطمینان به نتایج می‌شود، استفاده از آزمون‌های آماری متناسب با اهداف مطالعه و بر اساس نوع متغیرهای می‌باشد (۴). از آنجایی که مطالعات اپیدمیولوژیک به شدت تحت تأثیر مخدوش‌کنندگی قرار دارند، انتخاب آزمون آماری مناسب بسیار حائز اهمیت است، اما نکته مهم‌تر منطبق بودن آزمون‌های آماری در قسمت روش‌ها با آنچه در گزارش ذکر می‌شود می‌باشد (۵).

* نویسنده مسؤول: دانشجوی دکتری اپیدمیولوژی، دانشگاه علوم پزشکی تهران. تهران. ایران. alesaleh70@yahoo.com

تاریخ دریافت مقاله: ۹۲/۱۲/۱۳، تاریخ اصلاحیه: ۹۲/۱۲/۱۵، تاریخ پذیرش: ۹۲/۱۲/۲۵

آنچه که یک نویسنده در مقاله می‌نویسد، مسؤولیتش را بر عهده دارد و آنچه در روش اجرا ذکر شده است، می‌بایست با قسمت نتایج همخوانی داشته باشد، همچنین بحث با نتایج باید هم‌سو باشد و در حقیقت قسمت‌های مختلف مقاله با یکدیگر منطبق بوده و مشابه هم و در یک راستا باشد(۴)، در مقاله مورد نقد واقع شده این همخوانی وجود ندارد، به طوری که در قسمت روش اجرا از آزمون‌های آماری کای دو و فیشر نام برده شده است، که در نتایج از آن استفاده نشده است، همچنین در نتایج از ضریب همبستگی استفاده شده است، در حالی که در روش کار ذکر نشده است. همچنین در قسمت نتایج، به اهداف فرعی زیاد پرداخته شده است، در حالی که در مطالعات مداخله‌ای تأکید اصلی بر هدف عمده پژوهش که همان تأثیر مداخله می‌باشد، است و بهتر است، در قسمت نتایج بیشتر مورد توجه قرار گیرد و به نظر نمودار ۲ ضرورتی ندارد و بهتر بود که در یک جدول کلیه روابط گزارش می‌شد، چرا که درک جدول برای خوانندگان راحت و در مطالعات مداخله‌ای بیشتر توصیه شده است(۶). این در حالی است که همه آنچه آنالیز شده است، بحثی در مورد آن صورت نگرفته است. آنچه مطرح است، این می‌باشد که دلیل نویسندگان از ذکر برخی موارد یا خودداری از ذکر برخی آیت‌ها آیا از نظر اخلاق علمی مورد تأیید می‌باشد؟ یا این که نویسنده دلایلی برای این تناقض دارند؟

با توجه به اهمیت مقالات در تصمیم‌گیری‌های بهداشتی(۷) و پایین بودن گزارشات مطالعات مداخله‌ای و وجود کاستی‌ها در زمینه گزارش این نوع مقالات، برای اعتماد خوانندگان، نگارش مقاله توسط نگارنده طبق اصول علمی و بر پایه دانش مقاله‌نویسی و دقت بیشتر داوران مقالات در هنگام بررسی و تأیید مقاله، ضروری به نظر می‌رسد و امید است با رعایت این نکات شاهد انتشار مقالات با کیفیت از نظر متدولوژی و محتوایی در مجلات پزشکی در کشور باشیم.

منابع

1. Rezaei Dehaghani A, Hosseini H, Bandari M, Ataei B, Abdi F. [The Effect of Education on HCV+ Patients' Knowledge of Hepatitis]. Iranian Journal of Medical Education. 2014; 13(11): 960-8.[Persian]
2. Asefzadah S. [Critical analysis of studies in medical science]. Journal of Research in Medical Sciences. 2005; 29(3): 195-201.[Persian]
3. salehiniya h. [comment about Comparison of the Effects of Modern Assessment Methods (DOPS and Mini-CEX) with traditional method on Nursing Students' Clinical Skills: A Randomized Trial]. Iranian Journal of Medical Education. 2013; 13(6): 531-4 .[Persian]
4. Vintzileos AM, Ananth CV. How to write and publish an original research article. Am J Obstet Gynecol. 2010; 202(4): 344. e1- e6.
5. salehiniya h. [about: "Impact of Pharmacy Training Software, on pharmacy students' knowledge in Zabol University of Medical Sciences and Their Opinion about it"]. Iranian Journal of Medical Education. 2013; 13(1): 84-6. [Persian]
6. Schulz KF, Altman DG, Moher D, CONSORT Group. CONSORT 2010 statement: updated guidelines for reporting parallel group randomised trials. BMC Med. 2010; 8(1): 18.
7. Salehiniya H, Dashty s. [The results of intervention studies are always reliable and generalizable to other groups?]. Iranian Journal of Medical Education. 2013; 13(3): 254-6. [Persian]

پاسخ به نقد مقاله:

حبیباله حسینی*

سردبیر محترم مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی

پیرو مطلب عنوان شده تحت عنوان چگونه یک مقاله پزشکی بنویسیم؟ که در آن به نقد مقاله تأثیر آموزش بر آگاهی مددجویان HCV مثبت از بیماری هپاتیت C پرداخته است موارد زیر به استحضار می‌رسد:

۱- ضمن تشکر و قدردانی از نویسنده محترم که به نقد مقاله پرداخته‌اند و قطعاً ارتقا کیفیت نگارش مقالات مدنظرشان بوده است، اما به نظر می‌رسد این گونه موارد اگر در ابتدا با نویسنده مسئول مستقیماً در میان گذاشته شود و پس از تبادل نظر و رفع ابهامات به نقد علمی مقاله پرداخته شود، جنبه آموزشی آن هم مفیدتر خواهد بود.

۲- همان‌گونه که در نقد مذکور اشاره شده، بعضاً برخی پژوهشگران دوره‌های آموزشی و یا آموزش منظم در زمینه مقاله نویسی نداشته‌اند، که این نقص می‌تواند با راهنمایی‌های کارشناسان پژوهشی و خصوصاً داوران مقالات رفع و اصلاح گردد اما اغلب به جای راهنمایی به طرح مشکلات بدون ارائه راهکار مناسب پرداخته می‌شود و نهایتاً در کیفیت مقالات تأثیرگذار خواهد بود.

۳- نقدکننده محترم توجه داشته باشند که مقالات ارسالی به مجله از چندین مرحله داوری عبور کرده و پس از اعمال نظرات کارشناسی و تأیید نهایی مقاله به چاپ می‌رسد. هرچند اختلاف نظرات داوران محترم ممکن است عامل حذف یا تغییر روند گزارش مقاله گردد و ابهاماتی را برای خواننده ایجاد نماید.

۴- در نقد مذکور نکته مبهمی در خصوص خودداری از ذکر برخی آیت‌ها (از نظر اخلاق علمی) ذکر شده است که منظور نقاد محترم واضح بیان نشده است. اما ذکر این مورد لازم به نظر می‌رسد که رعایت اصول اخلاقی در مقاله مذکور مد نظر بوده است

۵- لازم به یادآوری است که آزمون‌های استفاده شده در مقاله مذکور تحت نظارت مشاور آمار صورت گرفته و عدم ارائه همه آزمون‌ها به دلیل محدودیت حجم مقاله بوده است.

* نویسنده مسؤول: حبیباله حسینی (مربی) گروه بهداشت و مدیریت، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران.
h_hoseini@nm.mui.ac.ir

تاریخ دریافت نقد: ۹۲/۱۲/۲۴، تاریخ اصلاحیه: ۹۲/۱۲/۲۵، تاریخ پذیرش: ۹۲/۱۲/۲۷